

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 19.

V Ljubljani, 1. oktobra 1887. l.

XXVII. leto.

Pouk v ženskih ročnih delih.

Konferenčna razprava pri okrajni učiteljski skupščini v Ribnici v 27. dan julija t. l.

Poročala **Ivana Bregar**, učiteljica v Dobropolji.

Prekoristen sad najnovejšega časa v ljudskih šolah je pouk v ženskih ročnih delih, katera ženska v domačem življenji potrebuje, poleg tega jo pa tudi odgojeva v vseh krepostih, katere naj bodo dika ženski. Ženska ročna dela so zelo važna, dà, zelo potrebna vsakej ženski in sicer potrebnejša nego drugi predmeti ljudske šole. Da se pa teh del deklice nekoliko izučé, je malokdaj mogoče, največkrat še celó nemogoče. Vsaj ima mati tako malo časa in potrpežljivosti, hčerko naučiti plesti, kvačkati, šivati i. t. d. Kolikokrat se pa nahaja na kmetih, da matere teh del same ne znajo! Torej je pouk o ženskih ročnih delih zelo potreben in ženske mladini neprecenljive koristi; kajti če se učenke pridno poprimejo dela, se konečno vender lahko dovedejo tja, da sebi in domačim delajo nogovice, da jih znajo zakrpati in tudi perilo in obleko. Če se tedaj učenke do te stopinje dovedejo, se pouk more uspešen imenovati.

Kateri pa so sredstva in pogoji za tak pouk?

1. Deklice naj najpred spoznajo, koliko mnogo jim pouk o ženskih ročnih delih koristi in kako jim je potreben. Akoravno se na kmetih največkrat rado trdi, da je poučevanje v ženskih ročnih delih nepotrebno za kmetske deklice, vender se mora učiteljica pri vsem tem poučevanju truditi in delati na to, da se učenke in po teh tudi stariši zanimajo in ogrevajo za nauk v ročnih delih.

Korist in potreba ročnih del naj se pojasnuje tudi z vzgledi, n. pr.: Kmetska deklica ima mnogokrat kako prosto uro, v kateri ne vé, s čim bi se kratkočasila; ako pa zna kako ročno delo, se ž njim lahko zabava. Primeri se tù pa tam, da imajo pri kaki družini kako slabotno hčerko, ki ne more delati na polji. Ako je tedaj deklica izurjena v ročnih delih, si pa v tem slučaju drugače svoj kruh prislužuje ter po drugi poti koristi domači hiši.

Dalje pomislimo, koliko časa nekatere ženske potratijo, ker nimajo nobenega razumka o ženskih ročnih delih. Večkrat se pripeti, da mora marsikatera ženska radi kake malenkosti najeti šiviljo, da ji zakrpa potrebne reči, ali da jej naredi kaj novega. Pridna in umna gospodinja pa vsa taka dela sama preskrbuje ter hišo varuje marsikakih nepotrebnih stroškov. Pri ženskih ročnih delih se vadi vsaka ženska tudi potrpežljivosti, marljivosti, reda, snage in varičnosti. To pa so glavne čednosti dobre in pridne gospodinjice.

2. Nadalje se mora učenkam kazati, da je le taka deklica kaj vredna, katera si zna sama nogovice delati, sama si kaj zakrpati, šivati i. t. d. in kako je neprijetno tisti, katera si pri ročnih delih ne zná in ne more sama pomagati. Pri deklicah naj se tedaj vzbuja veselje in želje za ženska dela.

3. Tudi učiteljica sama mora pri tem pouku pedagoško ravnati, da doseže svoj namen. Otrok se ne sme zdaj tega, zdaj onega dela učiti, temuč nauk mora biti po pedagoških načelih dobro urejen. Ko učenke eno delo umejo in znajo, potem naj se še le pričénja z drugim. Nekatere vrste del zahtevajo več, nekatere manj razumnosti, nekatero delo je lažje nego drugo. Tedaj mora učiteljica pouk v ženskih ročnih delih tako osnovati, da je vse delo zmožnosti in starosti učenk primerno in da se od lažjega k težjemu napreduje. Zeló važno je tudi, da učiteljica vsakovrstno delo nazorno in splošno kaže. Tudi dela mora učiteljica po svojej previdnosti sama odločevati. Odločuje naj potrebno stvarino in orodje ter naj ves pouk tako uravná, da je bolj splošen, kakor pa posamezen. Učiteljica si s tem ne prihrani le truda, ampak tudi dosti dragega časa. Splošni pouk je potreben posebno pri začetku pri vsakem delu, dokler se učenkam razlagajo prvi pojmi. To naj se godí pri vaji o pletenji, šivanji, kvačkanji, pri prvej nogovici in pri vzgledkih. Učiteljica naj tudi pazi, da učenke ne delajo takrat, kadar učiteljica kaj razlaga, temuč da pazljivo poslušajo; potem naj pregleduje njih dela zaporedoma, da vedno vzdržuje red in mir. Malim učenkam naj pri ročnih delih večkrat tudi pové kako primerno povestico; večje učenke pa naj vadi, da pri lahkih delih tudi zapoje kako lepo domačo pesem. Učiteljica naj dela večkrat pregleduje. V nižjih razredih jej lahko pomagajo bolj izurjene velepridne učenke. Slabo narejeno delo mora učiteljica razdreti, in učenka ga mora iz novega začeti; ona naj gleda tudi na snago. Dokončano delo naj učiteljica spravi do konca šolskega leta v omaro.

4. Najimenoitnejše sredstvo pri ročnih delih je pa stvarina in orodje. Naj poprej mora imeti vsaka šola za ročna dela stvarino in orodje; ravno tako tudi učenke. Če deklice nimajo stvarine, ne morejo delati, in če ne delajo, se tudi kaj ne naučé. Večkrat, posebno na deželi, se prigodí, da za ročna dela nimajo ne šola, ne učenke potrebne stvarine in potrebnega orodja. Ako se v takih krajih za ročna dela nič ne storí, se nihče ne more čuditi, če pri takem pomanjkljivem pouku tudi učenke in še celó učiteljica izgubé veselje do tega pouka. Take zadržke mora odpraviti krajni šolski svét, da roditelje ali njih namestnike primora, da preskrbé, česar je deklicam treba pri tem pouku. Ubogim deklicam naj preskrbé vse potrebno tisti, kateri so po postavi dolžni to storiti. A žal, da so naši krajni šolski svéti v nekaterih krajih še vedno premalo vneti za blagor šole; nekateri so pa šoli, zlasti pa ročnim delom, celó nasprotni. Da bi se pač te nezgode po deželi kmalu pa zdatno odpravile!

5. Vsaka učiteljica mora vediti, koliko naj v ročnih delih v ljudski šoli poučuje, da poučuje le to, kar je bolj važno. Predmeti za ročna dela na ljudski šoli so: Pletenje, kvačkanje in šivanje, vrezovanje in mreženje, zaznamovanje. Ta dela naj se vadijo in urijo na ljudski šoli; zeló natančen naj bode uk o pletenji, kvačkanji, krpanji in šivanji. Razun teh del so še tako imenovana lepotečna dela. V to vrsto spadajo ona dela, kojih namen ni sicer potreben in koristen, ampak le gizdaven. Za taka dela v ljudski šoli manjka časa, a prezirati se pa tudi ne smejo, ker vzbujajo čut za vse lepo in otroke veselé, pa tudi roditeljem se včasí prikupijo. Taka dela naj tedaj izdelujejo pa le učenke, katere so užé v navadnih ročnih delih izurjene.

Prvo delo na ljudski šoli je pletenje na dveh iglah, potem se začnè nogovica v različnej velikosti; za tem se vrstejo vzgledni pletki, ki se delé v goste in luknjičaste; potem pridejo na vrsto jopiči i. dr. Drugo delo je kvačkanje zgledkov, gostih in luknjičastih, za

tem se delajo jopiči, kapice in dr. Tretje delo je šivanje, katero je v ljudskih šolah zelo potrebno. V šivanji se morajo vaditi deklice, da znajo iglo prav držati, potem je robljenje rut in druga šivana dela, kakor šivanje košulj, rjuh, prevlake za blazine predpasnike in dr. Krpanje nogovic naj se začénja na zadnje, ker to zahteva že nekoliko vaje v delu, ter se še le po večjih vajah v šivanji bolj priprostih in tudi v bolj umetnih načinih poučuje. Vse ta naštevana dela naj učiteljica deklicam ne kaže samo le mehanično; nji naj ne zadostuje, da deklice ta dela mehanično ponarejaja; ampak ona naj učenkam popolnoma pojasni, kako se delo izvršuje in koliko koristi, če se dobro izvrši. Pri vseh ročnih delih naj se deklice tudi vadijo prav gospodinjiti, kar je večini učenkam v šoli najbolj potrebno. Učenci in učenke naj se v šoli učé ne za šolo, temuč le za prihodnost — za življenje.

Zgodovina pedagogije.

(K o n e c.)

D o d a t e k.

Iz zgodovine slovenskega šolstva.

V srednjem veku je bilo malo slišati o šolah po sedanjih slovenskih pokrajinah. V Ljubljani je imel menda nemški red v 13. stoletji že svojo šolo, v Kameniku je govor o šoli l. 1307., v Ribnici l. 1407. V 15. stoletji je bila šola tudi v Vipavi že, in sicer slovenska. V to šolo je hodil imenitni Žiga Herberstein. V Ljubljani se je l. 1418. pri sv. Miklavžu užé prej obstoječa šola ponovila.

V dobi reformacije so se rodili slovenski predikantje in ž njimi vred šolniki. Prvi so spisali prve slovenske knjige, katere so mogli tudi slednji rabiti. Primož Truber je spisal prvi slovenski abecednik, zvan „Abecedarium“, Dalmatin je bil dovršil prvo slovensko prestavo sv. pisma in Bohorič pa je spisal prvo slovensko slovnico (v latinskem jeziku). Leta 1543. se imenuje v Ljubljani Lenard Budina, latinski „præceptor“, in Jörg Wurmb pa „nemški šolnik“. Leta 1563. se je ustanovila v Ljubljani po Truberjevem prizadevanji latinska šola, katero sta vodila že omenjeni Budino in protestantski pridigar Boštijan Krell. Po Bodinini smrti je vodil šolo Adam Bohorič. Učilo se je največ latinsko in grško. Gojil se je pa tudi slovenski in nemški jezik. V tretjem razredu je bil pa slovenski pogovor na korist nemščini prepovedan, v četrtem je pa nemški pogovor zavoljo latinščine bil zabranjen. Od l. 1560.—1590. se imenuje v Ljubljani večkrat „nemška šola“, t. j. taka, kjer se ni učilo latinsko, pa menda tudi slovensko ne. V protestantski dobi so si bili še sledeči kraji šolnike preskrbeli: Kranj (1572), Metlika (1582), Črnomelj (1575), Krško, Bled in Idrija. V Loki je bila menda užé pred šola.

Na Štajerskem se je bila v protestantski dobi osnovala šola v Radgoni; predikant protestanske cerkve v Golčah pri Žalči je morebiti tudi šolnika pri sebi imel.

V Mariboru se šola omenja l. 1452., v Studeniškem samostanu v 16. stoletji, pa tudi drugod so stare šole.

Protestantske šole po Slovenskem so imele kaj kratko življenje. V dobi protireformacije bili so pretikantje in šolniki pregnani (1598), protestantske slovenske knjige pa sežgane. Na mesto protestantske latinske šole je stopil jezuitski gimnazij, ki je bil dobro obiskovan (l. 1636. je imel 544 učencev), na mesto onih malih početkov šol po deželi in do cesarice Marije Terezije prišla ni nikakoršna nadomestitev.

V dobi blage te cesarice (pa še pred njeno vzbujo), postavil je pater P. Glavar v Komendi sv. Petra pri Kameniku šolo, kjer je poučeval učitelj Jakob Zupan, ki je vglasbil prvo slovensko opereto.

Ko je Marija Terezija šole snovala, dobil je na Kranjskem duhovnik in pisatelj Blaž Kumerdej naročila, da je sestavil predlog, kako bi se otroci v deželni in nemškem jeziku poučevali. O njegovem predlogu se je deželna vlada in duhovni dostojanstveniki posvetovali. Vsi so Kumerdejevemu predlogu pritrdili, le Novomeški prošt Jabacin ne, trdeč, da je priprostemu ljudstvu pisanje in čitanje brezpotrebno ali celo škodljivo. Kljub temu je bil Kumerdejev predlog v Beču vzprejet ter ukazano, ustanoviti v Ljubljani normalno šolo in sestaviti šolsko komisijo (1773); Kumerdej pa je bil kot bodoči ravnatelj normalke na Dunaj poklican, da je šel poslušat novo metodo.

V letih 1775. in 1776. ustanovile so se normalke (glavne šole) v Ljubljani, Kameniku, Novem Mestu, Trstu, Gorici, in v naslednjih letih še glavne šole v Kranju, Škofjiloki, Idriji, Mariboru, Celji, Ptui, Slovenski Bistrici. Tudi trivijalke so začeli tū pa tam ustanovljati. Pomote so pa delali skoro povsod s tem, da so v prvem letu obstanka šol otvorili 3 do 4 razrede, in da se je ves pouk vršil le v nemškem jeziku, in da se razen katekizma in gramatike skoro nič drugega učilo ni. V Gorici se je pri Uršulinkah dovolilo, da je bila italijanščina učni jezik, za dečke je bila pa normalka le nemška. V Ljubljani so pri normalki postavili pripravljalni razred za one dečke, ki niso bili zmožni nemščine, predno so jih v šolo (v pravo normalko) vzprejeli. Pa tudi po deželi se je uspeh šole po učenju nemščine sodil, kar je bilo resnični omiki v slovenskih pokrajinah gotovo na kvar.

Za šolstvo na Kranjskem je bil vnet Ljubljanski škof grof Herberstein (od l. 1772. — 1787.), ki je vse svoje premoženje zapustil revežem in normalni šoli. Proti koncu minulega in v začetku tega stoletja sta bila dva Kranjca (Gorenjca), brata Anton in Josip Spondon na Dunaji visoka duhovna, dostojanstvenika in vrla šolnika.

V francoski dobi na Kranjskem trudil se je prvi slovenski pesnik Valentin Vodnik, da bi slovenščini v šoli priboril več pravice, kar šolski upravi avstrijski ni bilo po volji, ko je dajala v latinskih šolah prednost latinščini, v elementarnih šolah prednost nemščini. Francozi se pa niso več toliko potegovali za omenjena jezika, marveč tudi deželnemu jeziku dovolili v vseh šolah toliko pravice, kolikor bi se je dalo francoščini. To priliko je porabil Vodnik kot takratni šolski voditelj (normalke in liceja) in slovenski pisatelj, da je spisal čvetero šolskih knjig v slovenskem jeziku: slovensko gramatiko za gimnazije, francosko gramatiko v slovenskem jeziku, slovenski prevod francoskega državnega jezika in abecednik. Nemškim učiteljem ta naprava ni bila po volji, tudi duhovniki se s francoskim državnim katekizmom niso mogli sprijazniti. Sicer je francoska vlada trajala samo 4 leta, in potem se je zopet uvel na Ljubljansko normalko stari red z nemškim učnim jezikom in nemškimi knjigami. Vodnikove pesmi, knjige, časniki vzbudili so narodni duh tako, da je bila vlada nekako primorana, tudi nekoliko k izobraženju narodnega jezika pripomoči. Cesar Franc je po tem takem l. 1816. dovolil ustanovitev stolice za slovenski jezik v Ljubljani, kjer je ta predmet več kot 40 let učil učeni slovenski jezikoslovec Fran Metelko. Stolico za slovenski jezik so dobili l. 1812. tudi Štajerci v Gradci; dovolili so jo bili deželni stanovi (deželni zbor). Do leta 1848. je bilo pa na šolskem polju precej tiho. 2. septembra t. l. je pa izdal državni tajnik Feuchtersleben gledé učnega jezika naredbo, v kateri je stalo načelo, da ima učni jezik v ljudski šoli biti materinski jezik otrôk, za katere je dotična šola namenjena. S to važno naredbo je bilo dano zagotovilo, da se je več storilo za materinski slovenski jezik, če tudi so poznejše naredbe iz l. 1850., 1851., 1853. zopet gojenje drugega deželnega

jezika priporočevale. Pod vodstvom slovenske dubovščine se je v dobi konkordata (pogodba s papežem) v letih 1855.—1868. storilo z narodnega stališča precèj za slovensko šolstvo. V tem se je zlasti odlikoval škof Anton Martin Slomšek, čegar delovanje bomo na koncu te knjižice opisali. Za slovensko šolstvo imata veliko zaslug med drugimi: dr. France Močnik, kot spisatelj najboljših računskih knjig in Rudmaš, bivši šolski nadzornik na Koroškem, ki je sodeloval pri prvem slovenskem šolskem listu „Šolskem Prijatelju“ (urednik Andrej Einspieler v Celovci).

Do l. 1868. so veljale stare šolske postave, tako zvane „Politische Schulverfassung“. V letih 1869., 1870., 1873. so prišle nove državne in deželne postave. Na podlogi teh začelo se je novo šolsko življenje, na eni strani na korist narodnemu in duševnemu razvijanju Slovencev, po drugi strani so pa hoteli nekateri tudi na podlogi novih postav v več kot potrebni meri nemščino razširjevati. Temu so se upirali pedagogijski časopisi „Učiteljski Tovariš“ (izhaja pod uredništvom A. Praprotnika od l. 1861. neprenehoma), „Slovenski Učitelj“ (od l. 1873.—1878.), in „Popotnik“ (od l. 1880. naprej), narodno učiteljska društva ter razni šolski spisi.

Knjiga Slovenska

XIX. veku.

Anton Umek r. 16. jan. 1827 v Stopičah, sveč. 1851, kaplanoval v Kostanjevici, na Vačem, župnikoval v Šent-Lampertu in v Gradu (Veldes), kjer je u. 3. avg. 1882. Čvrst Slovenec je pisal že v bogoslovju na pr. v Cerkv. časopis ali Danico l. 1849: Dobro delo namesto maševanja. Moč vesti. Viri pozabljivosti (Milostin in Zoran. prim. Cvetnik slov. slovesnosti Janežič. str. 122). Oče pri svoji bolni hčeri. Vera edina tolažba v terpljenji, poslovenil Umek, ki pravi na koncu:

„Pomisli še malo te skoz mnoge izgledne poterjene skušnje: a) De se še nobeden pri smerti ni kesal, de je pravi veri zvest ostal; ali mnogi so z grenkimi solzami objokvali, de so se nespametni v svoji razujzdani mladosti z dušo in telesam neveri vdali. b) De od prave vere, in od vere sploh človek takrat nar pred odstopi, kader dneva veselja uživa, kader mu sreča cvete, zdravje in imenje služi — takrat tedej, kader méní, de ne bo nobene tolažbe in pomoči potreboval; ali to (de bi od vere odstopil) se še ni pri nobenem bolniku ali umirajočim zgodilo, ker takrat ni tolažbe, ni pomoči razun v edini pravi veri. c) De nekteri v cvetni mladosti od vere odstopijo, ker je laglje v neveri živeti; ali v sivi starosti se mnogi v naročje prave cerkve nazaj verne, ker pri njej je srečniši, boljši in mirniši umreti. Kdor ima ušesa, de sliši, naj posluša (str. 221)! — L. 1851: Mesto norosti (Po nemškim). Kaj je pglavitni uzrok mlačnosti v veri, in kako je pomagati (Po češkim)? — V Novicah l. 1858 na pr.: Kako je nekdo živino ozdravljaj. Zoper kačji pik. Narodne povestice itd. (Gl. Jezičnik XVII pa XXIV str. 90 Ledinski).

Božidar Raič (Mathias Reich) r. 9. febr. 1827 pri sv. Tomažu blizo Velike Nedelje, šolal se v Varaždinu in v Zagrebu, bogoslovja v Gradcu, sveč. 1850, kapelan v Ljutomeru in Slivnici, potem gimnazijski učitelj v Mariboru, od l. 1860 kapelan in od l. 1870 župnik pri sv. Barbari v Haložah, državni poslanec, u. 6. jun. 1886 v Ljubljani. — Slovan duhom i telom baval se je s slovanščino vže dijak, vzlasti bogoslovec, in dal na svetlo:

a) Temelj ruskoga jezika. Za Slovence predelal po Hankovih „Načala“ itd. V Zagrebu 1851. 8. 152.

b) V Zori Razlagovi I. l. 1852 nahaja se (str. 44—57) Erbosajdan. Narodna povest od Božidara Raića. L. 1853. II. (str. 23—44) Vvod v slovnico vseslavenskiju. — Ciril i Metod prvaja věroučitelja slavenskaja (str. 80—102). Črtica o vserskoj carevině (v Cirilici str. 153—157). — V „Šolsk. Prijatlu“ l. 1855 n. pr.: Svetovit i Ciril. Radegostov i Perunov pad itd. Prim. „Slov. Bčela“.

c) Novice imajo dokaj spisov njegovih z raznimi podpisi p. R. B., Raičev B., Božidar Raić, Sekolovski, V. (Vrlekov), učenih razprav in dopisov iz Maribora, Haloz, iz Štirskega itd. — L. 1856 str. 102—143 z dostavkom: Pretres „slovenskih beril za 3. in 4., 5. in 6. gimnazijalni razred“, vredjenih po dr. Bleiweis-u in dr. Miklošič-u. Spisal prof. Raić. Vredništvo spremlja spisek z opazko in dostavkom, kjer pravi na pr.: „Vzemši pretres „slov. beril“ v Novice smo berž izzačetka rekli, da mi za svojo stran se ne bomo spuščali v pretres pretresa, ker tako bi ne bilo konca pravde. Dali smo vse, kakor smo prejeli, nadjajoči se, da izvedeni pisatelji, za ktere je sostavek pisan, bojo že sami vedili, kedaj pravo terdi „pretres“, kedaj imajo prav „berila“. . . Ne tajimo, da je res marsikak pogrešek v slov. berilih, saj jih tudi v družih in celó nemških ne manjka. . . Tudi pretresu našega čast. g. pisatelja pomot ne manjka; naj memogredé povemo le nektare itd. (str. 144). — L. 1857 str. 97: Jezikoslovni pomenki. — L. 1859: Neman in Belana. Narodna pripovedka. Balin. Iz Maribora dopis o prihodu domačega vladika. . . Nismo več Sekovščani temoč Labodščani. . . Slovenci podravski in pomurski pozdravljajo novega višega pastirja preč. Slomšekovega Antona Martina 4. kimovca 1859 — pesem čestitka — s podpisom R. B. (v Drobt. I. 1861 str. XV.). — Nek gospod — ? — se v časniku „Tagespost“ 28. kim. ljuti, da se mi podravski in pomurski Slovenci domačega vladika radujemo ter vesele čustva svetu naznanjamo. . . Temu odgovarja v Novic. str. 324 Sekolovski v stvaréh, o kterih se je boril svoj živi dan, v svoji besedi, ktera bodi na primer:

„ . . Pastirstva, ki je ljudem nerazumljivo, še nikoli poštena duša ni zagovarjala. . . . Od l. 1849 je bila druga, pa za najnovejše dôbe se je vzpet sprevrglo. Velite, da se je skrbelo za dušno pastirstvo. Dajmo! kako pa more kdo vreden dušen pastir biti, ki samo toliko svoj govor zna, kolikor ga je mati kakih 12 let naučila? Komur je mar, da uspešno deluje v Gospodovi gorici, mu je treba narodni jezik dobro znati. Kdo pa je na to gledal? Branilo se je v semenišču slovenski golčati, in v rednih postavah se nam je bralo, da ne govorimo po našem, izvlasti pri mizi ne „propter urbanitatem!“ Součenci (tudi včasih kdo drugi) so nas slovenski govoreče posmehovali, psovali: „die windischen L. reden schon wieder in ihrer Hundessprache“. To jě živa resnica kakor je Bog v nebesih. Kdo nas je branil, kdo zagovarjal? Smo li imeli našince med kanoniki? Odtod prihaja, da še dan današnji imamo duhovnikov, ki namič prav po domače brati ne vedó, ne da bi pridige pravilno spisovati in govoriti znali, kakor se Rešnikovski besedi spodobi; jihove pridige se mi zdijo kor prav tečna hrana v zamazani, gnjusni in nesnažni skledi. Kdo je tega največ kriv? Ne li oni, ki so je pošiljali. Poznam nekega na pol slovenskega duhovnika, ki prišedši iz seminišča na Slovensko je spisaval pridige po nemškem, in prihajal vsak teden v mesto k svoji materi pralji, da mu je poslovenjevala, kar je on nemški spisal; odtod toliko smešnic v pridigah in oznanilih. Še le leta 1849 so si bogoslovci sami sprosili urico vsak teden, da se vadijo v slovenščini. Čigava zasluga je to? Pastirske liste ste nam pošiljali do l. 1849 nemške. Ali tako oče dela s sinovi? Ne, nikdar ne — le očuh s pasterki! — Kako pa se je za učilnice skrbelo? Res jih imamo obilo, pa kako so osnovane (kruto malo jih iznemši)? Kakor

se je od zgori ukazovalo. Učenci dovršivši vsakdanjo šolo ne znajo pisati nemški ne slovenski, ne razumejo knjižice najložejšega obsežka. Je li to naloga narodnih učilnic? Kdo je tega kriv? Ali ni ogledstvo in oni, ki je postavljajo? Toliko se je odonod gledalo na našo omiko. Kakošno je pripravišče v Mariboru? Piškovega oreha ni vredno. Kako je bila urejena v Gradcu skušnja za naše učnike? O naši slovnici nišče ni čmrgnil; vsaki škorenj se ne dá obuti na vsako nogo. Veste li, kak ukaz je slavno ministerstvo dalo pred nekimi leti za glavne narodne učilnice gledé na slovenščino? Koliko se ga je spolnilo? Kdo je tega kriv? Se to li pravi za učilnice skrbeti? Tedaj je živa in sveta resnica, kar sem ono pisal, — res res smo v narodnih rečeh pasterki bili! — Ako so slovenski učeni moške sekovskega dela toliko za narodnost delali, da se labodski ne morejo ž njimi meriti, sledi li odtod, da je to zasluga seminiške vzgaje ali višjega vodstva? Nikdar! Zahvaliti se imajo Onemu, od ktereга vsa modrost prihaja, in svoji samouki ter neopešani marljivosti. V seminišču so se drugi večkrat jim norca delali oponašaje, da se jim možgani vrtijo, ko so se brez vodnika in učnika trudili, da bi nekda svetemu zvanju zadovolili in narodu koristili“.

L. 1860 kažejo Novice: Slovenščina in srednje učilišče v Mariboru. Narodne učilnice, kako so bile, in kako bi naj bile. Potnikove misli in opazke hodé iz Maribora po ovinkih v Maribor. — L. 1862: Slava Antonu Martinu Slomšku (Pesem za god 17. pros.). — L. 1865: O slovniku slovensko-nemškem. Od štirské Drave (cf. Danic. str. 199). L. 1867: Beseda o Matici naši. — L. 1868: O slovenskem slovniskem imenstvu. Slovenske učilnice. Govor na taboru v Žavcu. L. 1869: Na slavo vezniku ka itd. itd.

d) Glasnik Slovenski ima l. 1858 zv. II. str. 150—200: Pretres „Slovenskega berila“ za sedmi gimnazijski razred. Izdal Dr. Fr. Miklošič. Spisal Raičev Božidar. Vredništvo pravi: „Po želji pisateljevi razglāšamo pričujočo kritiko nespremenjeno, z vsemi lastnijami štajarskega podnarečja; vseh očitkov ali dozdevnih popravkov vendar ne moremo poterditi“. (Gl. tudi Glasnik 1859 str. 98 itd.).

e) Naprej l. 1863: Dopis iz Haloz. Črtice o Prekmurcih in njihovem govoru. I—IX. str. 265—309. Štajarske učilnice (št. 75). Slovenskim dijakom (št. 78). — Slovenec v Celovcu l. 1865—67 ima več njegovih dopisov iz Haloz itd.

f) Narodni Koledar in Letopisi Matice Slovenske l. 1867: Drobtinčica o omiki z ozirom na slovenske učenjake. Modrišče. — L. 1868: Črtice o Prekmurcih in o njihovem govoru. Svoboda. L. 1869. I. Ant. Kremlj (86—94). II. Prekmurski knjižniki in knjige (57—84). L. 1878. II. Staro- in novoslovenske jezikoslovne črtice. III. Oroslav Caf (72—101).

g) Slovanstvo. I. Del. Zal. Matica Slovenska l. 1873. Božidar Raič spisal: Bolgari str. 315—354. (Bivališča. Bivalstvo. Gospodarstvo. Duševne in fizične razmere. Zgodovina. Bolgarski jezik. Bolgarsko slovstvo). — Za „Slovenski Štajer“ je bil obljubil v II. oddelku spisati: VII. Duševne razmere.

h) Slovenski Narod l. 1869: O značaju slovanskega naroda. K. Havliček Borovsky. Životopis in politični nazori. Posebej natisnjen iz Slov. Nar. v Mariboru 1869. 8. 39. — Slovenski slog. — L. 1871: Lat. slov. slovar. L. 1872: Životopisje, o Debeljaku in Kosu, malo razborito, tudi ponatisnjeno v Jurčičevih Listkih I. str. 16—21. — L. 1880: Istranom. O Stanku Vrazu. L. 1881: O Štef. Modrinjaku slavnostni govor itd. itd. (Vid. Slov. Gospodar).

i) Zora I. l. 1872: Jezikoslovne stvari (77—79). Drobtinice (227—229). — Vestnik I. 1873 (str. 20—22): Pajdaš, bér itd. — Dopisoval je i v nemške časnike p. Ost u. West. Zukunft. Südsteierische Post itd. — Jagić. Archiv I. III itd. — Po smrti že ima.

k) Kres l. 1886 jezikoslovne stvari p. str. 362: Kmet; str. 368: Beteg, betež, betežen. Spisal † B. Raič. Drugih napovedovanih rokopisov njegovih doslej še ni bilo na dan. Smrt so naznanjali časniki sploh; posebej gl. Zvon l. 1886 str. 442; Kres str. 287; Slovan št. 13—24 str. 193—379: Božidar Raič a) duhovnik, b) učitelj, c) gostoljub in rodoljub, d) učenjak, e) prvoboritelj, f) politik. Sp. R. A. — Pisal je rajniki slovenski mnogo v bujnem prenakopičenem slogu, v katerem mu ni bil nikdo kos. Jemal je rad besede iz staroslovenščine in drugih jezikov slovanskih, omenil sem v „Slovincu“ 1886 št. 128. V dokaz temu le dva — tri stavke iz „Slov. Narod.“ l. 1869 št. 117 na pr.:

Mila mi mladezen!

Modrica pošilja zlatokrilo rajsko ptico nosečo belo pismice čvrsti in bistri mladezni, vrlim mladencem, prijazno je vabe v svoj glatni vedohram, v svoje vilinsko svetišče, da sladko si počinovši v rahlem naročaji milih roditeljev ali bližnjih sorodnikov, ogrevši in okrepiši se pri domačem ognjišču posvetite odmerjeno dobo zlatega časa jenemu častju, jeni slavni in blagonosni službi, da si nadalje jačite vedični duh, nabirate in jasnite zdrave pojmove, vedrite nazore, gladite govorno in pisno besedo, srčete koristne znanosti in je volite za svoje najiskrenejše ljubice, učite spodobno se klanjati resnici, poštenosti, pravičnosti, npravnosti in čislati umno svobodo, da se vadite pravilno in modro misliti, da množite in krepite ljubezen do svojega naroda, narodnosti in očevine, da si priskrbite pravo in vsestrano omiko, ki je človeku najdragše blago, najvrednejši zaklad na svetu, vzdigajoči zemljana k prau, — da se spopolnite za dostojne in dične sinove svojega roda in doma itd. — Roditelji so vas naukom poročili, da okrepljeni znanostmi branite zakon in resnico v domovini in odbijate vsako krivico, nikar za to, da sami radi šijak devljete v žuleče igo nasilnega tujenja in grdega mračnjastva, učite se pridno, da bodete neskalska radost in krepilna tolažba iskreno vas ljubečim roditeljem in sorodnikom, rumena zarja, zlata upazen boljše sreče slovenskega naroda, sebi pa plamen: kres nevenljive slave. Duh plamenik in duh modrnika bodita tebi stalna sprevalca in zvesta stražnika na raznih modriščinah! itd.

Andrej Andolšek r. 27. sept. 1827 v Ribnici, maš. 1854, kaplan v Metliki, Velesovem in v Radečah, od l. 1862 misijonar pri sv. Frančišku v Severni Ameriki, u. 24. jun. 1882. Naslednik Fr. Baragi v Metliki in v Ameriki, češ, naj po njegovi „Dušni Paši“ dam i jaz spomenico rojakom, in tako je prišla na svetlo:

Nebeška Mana, ali Molitevne Bukve, v katerih se najdejo perserčne molitve, spodbudovne premissljevanja, ginljivi zdihljeji, ljubeznjive pesmi in podučni nauki, ki so tolažilo v britkostih, krepčalo v slabostih, varstvo v skušnjavah, svetilo v zmotnjavah in vodilo po pravim potu v sveti raj. Poleg perviga natasa z naslovom „Zlata krona Mater Božje“ — ki je bila natisnjena z dovoljenjem visokoč. Ljublj. škofijstva. V Ljubljani 1860. 8. 344. Nat. Milic, zal. in prod. Ničman. — V 1. razdelku so molitve k Materi Božji in druge razne molitve za vse, kateri želé Boga v duhu in resnici moliti; v 2. pobožnosti o Mariinih praznikih za vse, kateri želé Mater Božjo vredno častiti; v 3. Duhovne vaje za vse, kateri želé prav živeti in srečno umreti itd.

Matija Smolej r. 9. febr. 1829 v Tržiču, maš. 1854, kaplanaril v Ajdovici, Šempetru pri Novomestu, na Brdu, v Kranju, Ribnici in Dobropoljih, kjer je u. 15. jul. 1871. Spisoval je slovenskemu ljudstvu jako koristne stvari p. v Drobntnicah l. 1861: Cerkvena postna zapoved (str. 225—251). Prava sreča (Basen); l. 1862: Velikonočna pravica (str. 163—181); l. 1863: Da je le oporočka za čas, za večnost se ne mudí (239—245); l. 1864: Veselice postnega časa (237—248); l. 1869: Log (Pesem) itd. — Zg. Danica l. 1864: Pogovori od spovedi (str. 2—174) in l. 1865: Pogovori od posta (str. 51—264),

kar se oboje nahaja tudi posebej natisnjeno. — Koledarček družbe sv. Mohora l. 1869. kaže povest: Škof in Savoječek (1—7). — Veselice postnega časa sklepa na pr.:

„Tako tedaj glejte se hočemo v tem postnem času veseliti in radovati, in naj se je tudi moj govor čudno zavertil, da zdaj k sklepu vender ravno to nasvetujem, kar se je zdelo, da v začetku zaveržem, namreč: Čujte in molite, postite in premagujte se; vender ostane gotova resnica, da si ravno po ti poti zamoremo preskerbeti prav vesel in zveličansk posten čas; toraj še enkrat: Jejte in pite in nikar ne molčite, bodite veseli in ponočujte; zapravljalivosti se vdajte, bodite ponosni in imenitni in za drago obleko skerbite in zadnjič se tudi še razserdite. Storite in ravnajte kakor sem pokazal in nasvetoval in gotovo ne bode vam žal. Premislite, poskusite, storite in usmiljeni Oče nebeški naj da svoj blagoslov“. — In pesmico „Log“ dovršuje:

Priljubljen toraj mili log
Si bil mi že od mladih nog,

Zakaj nikjer ni tak lepó,
Nikjer tak mило in ljubó.

D o p i s i.

Iz Zagreba. Hrvatski učiteljski dom. Z dovoljenjem kr. finančnega ministerstva odložilo se je izigranje loterije za prv. učiteljski dom od 7. septembra na 10. novembra. t. l.

Iz Štajerskega. Za Dolenje Štajersko imenovani so naslednji okrajni nadzorniki: Za okolico Mariborsko, Sentlenarski, Slovenjebistriški in Šmarski okraj Fran Robič, profesor na učiteljski v Mariboru. Za okraje Ptuj, Ormož, Rogatec, Ljutomer in Gorenjo Radgono J. Ranner, vodja v Laškem Trgu; za Slovenji Gradec, Marnbreg, Šoštanj in Gornjigrad Ivan Treboj, učitelj v Slovenjem Gradci; za okolico Celjsko, Laški Trg, Konjice, Brežice, Sevnico in Kozje Blaž Ambrožič, učitelj v Lipnici; za Vransko (šolski okraj) dr. Andrej Vrečko, profesor na gimnaziji v Celji; za mesto Celje J. Levitshnigg, učitelj na vadnici v Mariboru, za Maribor Jurij Kaas, ravnatelj na učiteljski v Mariboru.

Iz Sežane. Vabilo. — »Učiteljsko društvo za Sežanski šol. okraj bode zborovalo dne 13. oktobra t. l. ob 9. uri v Dutovljah. — Dnevni red: 1. Verifikovanje zapisnika minulega zborovanja. — 2. »O rabi prihodnjika« (Predavanje). — 3. »Kmetijstvo v nadaljevalnem tečaju« (Konec). 4. Misli o učitelji (Branje). — 5. Nasvėti. — Odbor.

Iz Primorskega. (Dalje in konec.) Dragi tovariši! ali si čital užé kaj tacega v kakem slov. spisu? Le primerjaj priznanje, spoštovanje, hvaležnost, plamtečo ljubezen do učiteljstva, ki diha iz tega spisa, iz te knjige, s karikaturami nekaterih naših pisateljev o slov. »šumostrih«! In vender ni, da bi se ital. ljud. učiteljstvo postavljalo nam za vzgled. Rekel bi pač lahko še kaj več, a užé takó se nam kaj rada oponaša domišljavost. Zaklical bi rad našim pisateljem z Vodnikom: Prid' zidar se les učit! — Pa pustimo to!

Razen tega je posvetil pisatelj še devet beril izključljivo učiteljstvu. V nekaterih je pisal z neko posebno potankostjo o velikih težavah, s kojimi se mora ljudski učitelj boriti, poučuje mladino. In prav je imel. Učiteljevo delovanje je večinoma prikrito zunanjemu svetu. Kdor ga vidi pri delu, ne zna njegovega truda ceniti, t. j. šolska mladina; a kdor bi utegnil práv soditi o učiteljevej težavnej nalogi, vidi ga le pri počitku, zunaj šole, na sprehodu, to so odrasli ljudje. To je tudi menda jeden glavnih razlogov, da ima učiteljstvo v človeštvu toliko krivih sodnikov ter se njegov trud v óbče le z nehvaležnostjo plačuje. Kder pa ni hvaležnosti, ni spoštovanja, ni ljubezni. Da knjiga torej ustreza svojemu namenu, moral je pisatelj najbolje kazati svojemu čitalcu neprijetno stran učiteljevanja. In to je res dosegel. Italijansko učiteljstvo mu bode za to izvestno hvaležno.

In s káko blagočestivostjo govori pisatelj o šoli! Neukemu ljudstvu poklada pisatelj v usta priznalne besede, kot: Živela tudi šola, ki vas dela jedno samo družino! Z uverjavóčimi besedami piše knjiga o velikej potrebi in nepopisljivih koristih šolskega pouka različnih vrst. Zastonj bi iskal primernih besed, da bi tega prepričal čest. bralce »Tovariševe«, to je treba brati. Pisatelju ni šola, kar je še marsikomu: potrebno ali nepotrebno zlo; ón vidi v šoli dar božji, kakor otrok v svojih starših. »Šola«, govori mati Henrikova, »šola je mati, Henrik moj. Ona te je

vsprejela iz mojih rok, »ko si komaj govoril, in sedaj mi te vrača velicega, močnega, dobrega, »pridnega: blažena bodi, in ti je ne pozabi nikedar več, sinček moj! O! ni mogoče, da bi »jo pozabil. Ti postaneš mož, hodil bodeš okoli po svetu, videl bodeš neizmerna mesta, divne »spomenike, in pozabiš jih tudi mnogo; ali óno pohlevno poslopje belo, z ónimi zaprtimi okni- »cami in ónim majhnim vrtilcem, kder se je razcvetela prva cvetka tvojega razuma, videl bodeš do »zadnjega dné svojega življenja, kakor bodem jaz videla hišo, v katerej sem slišala prvič tvoj glas«.

In takó bi človek, ocenjevaje tako odlično delo neprenehoma navajal besede pisateljeve. Zares umetnik, práv umetnik mora biti, kdor zna takó pisati, kdor zna takó navadni vsebini dati tako izborno obliko. Pravijo, da je óni duhovni pridigar najboljši, ki zna najprej poslušalce do solz ganiti. Kaj naj rečemo še le o pisatelji te knjige, ki se v pravem pomenu besede igra z bralčevimi solzami. Lepa se imenuje knjiga, katere pisatelju se posreči po dolgih pripravah vzbuditi v bralčevem srci nekaj, česar vidno znamenje so solze, a kakó naj imenujemo knjigo, katere je polna takih lepih mest brez dolgih priprav? In tak duševni užitek podaje knjiga v posamnem kratkem berilci! Človek bere in se boji celó dihati, da bi samega sebe ne motil v uživanji slasti umetniškega pripovedovanja. In v kake zadrege pride še le ocenjevalec tacega dela! Kakó lahko se mu pripetí, da učini nasprotno, kar je nameraval, da sè svojim tolmačenjem rekel bi nekako oskruni svetišče tacega umetniškega stvora. In pri vsej svojej krasoti je jezik priprost, lehak, da ga razume človek, ki je le nekaj več italijanščine. V tem pogledu smemo De Amicisa primerjati našemu Erjavcu. Dà, De Amicis je šel dalje; ón piše v tej knjigi nekaj otroški jezik — pač menda z ozirom na knjigin namen. Otroški značaj mu daja neko posebno gostobesédovanje otroško. Otroškemu pripovedovalcu lepó pristoji, da z imenom osebe ponavlja čisto v kratkih besedah vtisk, koji je napravil nanj prvi dotik s to osebo. Takó ponavlja imenováje »zidarčka«, da ima nos okroglat, obraz kakor jabelko ter zna posnemati zajčovo glavo; imenováje Crossi-ja, da ima rudeče lasé, mrtvo roko i. t. d.

Svojo vrednost ima knjiga tudi v opisovanji temperamentov in individualnosti šolskih otrok. Podlogo si je postavil pisatelj v berilu »I miei compagni« ter to natančneje razvil v nekaterih sledéčih spisih, n. pr. v berilih »Il mio amico Garrone«, »Il trafficante«, »Vanità«, »La volontà«, »La libreria di Stardi«, »Franti, cacciato dalla scuola«, »Invidia«, »Superbia« i. t. d.

Nikakor ne mislim, da bi se mi bilo posrečilo podati s temi vrsticami čitateljem »Tovariševim« pristno sliko knjige, na katero nas opozarja tudi prof. Stritar v svojem berilu*) v »Slovenskem klubu dunajskem« z lakonično opazko: O vsebini té knjige nič več; vzemite in berite! — Tudi jaz bi morebiti práv storil, da bi zaključujé ta svoj spis ponovil besede Stritarjeve, če tudi sem skusil po svojih močéh seznaniti drage tovariše s knjigo vsebino, kolikor se je sploh po tej poti dalo. No, pa saj to ni bil moj glaven namen; nameraval sem práv za práv opozoriti še enkrat na knjigo slov. učiteljstvo; menim namreč, da je učitelj, kojega ima ta knjiga najbolj zanimati. — Kaj pa je bilo tega treba? Saj nam prof. Borghi v Ljubljani preloži knjigo na slov. jezik, v kar je užé prejel od pisatelja pooblastilo. Takó nam vsaj sporoča »Ljub. Zvon« in g. profesor sam nam potrjuje to v zadnjem zvezku tega lista. — Tudi jaz vem to, in ne mislim s tem nikakor segati gosp. profesorju v področje. Vsekako je pohvalno, da je prevzel to težavno nalogo. Bilo bi kaj družega, ako bi bil knjigo spisal kak avstrijski Italijan za avstrijsko mladina. Tù bi bilo zadostovalo knjigo le preložiti na slovenski jezik. A tako, menim, ne more se ravniti s knjigo, ki v vsakej drugej, tretjej vrsti kaže, da jo je narekovalo srce, goréče in plamtéce za národ in državo, ki sta vse drugo nego naša prijatelja. Zató se mi zdi gosp. profesor na nekakem »Heroslavovem razpotji«. Če nam knjigo le prevede, in še takó izvrstno prevede, potem bi tega prevoda ne mogli dati v roke naši mladini — iz znanega vzroka, in knjiga je mladini namenjena. Ako nam pa prevod našim odnošajem prilično preosnoví, potem si je naložil res težavno nalogo in uverjen more biti, da mu bomo za to hvaležni osebito mi slov. učitelji. Jaz vsaj pričakujem od tega le dobro za naše slovstvo.

Predno sklenem, ne morem si kaj, da bi ne opozoril na neko posebno podobnost De Amicis-ovega »Srca« z leposlovnimi izdelki našega Stritarja. To se mi vidi tem umestnejše sedaj, ko se zvršuje važna doba pisateljavanja Stritarjevega — upajmo: ne zadnja — z izdavanjem njegovih zbranih spisov, »ko se mu je nagnil dan, ko se mu bliža noč z vélikim jutrom za sábo«, kakor pravi sam v dotičnem priporočilu. Užé prej imenovana »odločna individualnost, katero si je Stritar ohranil od prvega pojava na književnem polji pa do sedaj« nam bistveno olajšuje vsako primerjanje, dà, še več, óna nam práv pred oči postavlja óno podobnost. Kaj je

*) Primerjaj 4. zvezek letošnjega »Ljublj. Zvona« str. 233!

treba očitnejšega dokaza, kakor ga nam daja naslov knjige »Srce« in Stritarjevo gäslo: Srca kvišku! A ta podobnost ni le navidezna, ta podobnost je resnična. Kólikokrat se človek beróč to italijansko knjigo nehoté ustavi in vpraša: Pa sāj sem jaz užé to ali vsāj jednako nekde čital! Te misli, ti nazori, ta načela so meni znana iz spisov nekega drugega pisatelja. In kdor le nekoliko poznā Stritarjeve spise, mora naleteti na njegove »Pogovore«. Meni vsāj se je takó godilo — ne gledé na to, da nam je Stritar knjigo priporočal. Poskušal sem užé góri spraviti v sklad nekatera mesta De Amicis-ove knjige sē Stritarjevim navodom, kakó je pisati knjige za mladino. Kdor je knjigo prečital, ne more rēči, da bi bila ta primera neosnovana, ón mora temveč priznati, da vlada mej De Amicisovimi in Stritarjevimi nazori o umetnosti in slovstvu neko čudovito soglasje. Stritar piše v svojem »Zvonu« l. 1879.: »Človek se ni razvil v naravnem ravnotežji in soglasji; za umom mu je zaostalo srce! Kaj je um brez srca! Ravno-težna morata biti, v enaki meri razvita: to je práva človeška omika. Um je storil svoja čuda, zdaj naj svoja stori — srce! Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, naj-lepša beseda, kar jih je bilo govorenih v človeškem jeziku, ta beseda se ni še uresničila; uresniči se naj in človeštvo bode na vrhuncu svojega razvoja, doseglo bode svoj poklic, svoj namen«. — Ali se ne glasé te besede Stritarjeve kakor nekak načelen nauk, nekaka osnova, po kateri je De Amicis sedem let pozneje spisal svojo knjigo »Srce«? Knjiga je namenjena dečkom od 9.—13. leta, torej šolskeji mladini. Pa o šolskih učnih predmetih se v knjigi ne govori nič. Na um se torej knjiga ne ozira, sāj skrbí zanj učitelj, šola, a »za umom je zaostalo srce«. Pisatelj goji le srce, ki se v šoli na kvar práve omike zanemarja. Ali se to ne glási kakor Stritarjeve besede: »Um je storil svoja čuda, zdaj naj svoja stori srce! — Srce torej treba, da nastopi svoje kraljestvo; bratoljubja, ljudoljubja doba naj prisije trpécemu človeštvu«. In ali so morda ti soglasni nazori o polovični omiki sedanjega človeštva pisateljev dveh takó različnih národov napačni? Ali ni novodobno šolstvo avstrijsko z nekaterimi prenapetimi novotarijami oddaljilo tudi našo slov. ljudsko šolo od práve njene svrhe? — Ali ni tudi naša »javna odgoja osnovana na čisto napačni podlogi«?*) — Odklé se je pa začelo pri nas tožiti in tarnati, da nam manjka značajev?

Poznavalec došedanjih naših knjig za mladino zapazi sevēda v »Srci« neko razliko, neko posebnost. Tū se ne dajajo visoki (mladini nerazumni) nauki, tū se ne modruje, moralizuje, pridiguje, i. t. d. Knjigi manjka torej, kar je bistveni in glavni del marsikaterega mladinskega spisa slovenskega, kar se celó majhni basnici natika na konec — menda »zarad lepšega«. Ali pa bralec v De Amicisovi knjigi to pogreša? Ali se mu položivšemu kujigo iz rok ne posili nehoté iz ust pohvalna beseda: krasno, prekrasno! Ali ni práv to moralizovanje mladinskim spisom neka zavornica, zoper vsako pedagogiško načelo? — Bistvena zahteva novodobne vzgoje je, da se mladina napeljuje k samodelavnosti, učí se, da le to ostane, kar si otrok sam pridobi, sam najde. Kakó naj torej spojimo ta nauk z našimi basnimi, v katere zavije pisatelj káko resnico, pa jo na konci sam pové rekóč: iz tega se učimo, da.

Ali odgovarja táko ravnanje napredku sedanje metodike? Rad bi vedel, kaj bi se reklo učitelju, ki bi dal otrokom čitati uganko, pa bi jo takoj sam rešil? — Dā, dā! umne metode je treba učitelju pri pouku v šoli, pa treba je je tudi pisatelju mladinskih (osebito moralnih) spisov. In to metodo učí naš Stritar užé več let. »Moralna povest«, piše v »Zvonu« l. 1879., »bodi po istih zakonih izmišljena in zložena, kakor vsaka druga, ki nima pedagogičnega namena. Mladi bralec naj ne ve takoj, kam meri pisatelj sē svojo povestjo, da mu hoče kakor oslajeno grenko »zdravilo vriniti ta in ta nauk. Še tega ni treba, da bi si bil mladi bralec prebravši povest »jasno v svesti, česa se mu je učiti iz nje, kaka resnica je vanjo zavita: da mu je le pisatelj znal »pravo struno v srci zadeti, za drugo naj ne skrbi. Čisto nepotrebno je tisto moralizovanje v »sami povesti, kakoršno se takó pogosto nahaja«.

Rekel sem užé góri, da so našli ubožci in nesrečniki v De Amicis-u krepkega zagovornika, kazal sem, kakó spoštljivo in sočutno govori njegova knjiga o revežih, rokodelcih, delavcih in be-raci. Njihov stan, njihovo dejanje in nehanje, trpljenje in borba za življenje so mu važen predmet, častna snov, iz katere naj zajemlje leposlovje svojo vsebino. In kaj učí zopet naš Stritar na to stran? »Človeštvo bodi leposlovju predmet, vse človeštvo, ne samó izvoljena peščica. S »posebno ljubeznijo in skrbljivostjo pa objemaj siromaka, trpina, ubozega brata, ki se stežka hrani

*) Pri debati v državnem zboru za letošnji naučni budget je izustil minister Gautsch sledéce besede: Weniger Wissen als bis nun dürfen die Gymnasialschüler auch künftig nicht besitzen; aber etwas muss hinzutreten, das heute vernachlässigt erscheint, und das ist das erziehliche Moment im Unterrichte. Ich lege darauf grossen Wert, denn ich glaube, dass gewisse Erscheinungen in unserem socialen Leben die Wahrheit des Satzes erkennen lassen, dass es häufig unterrichtete, aber nicht erzogene Menschen gibt.

»ob drobtinah, katere skopo padajo z bogatinove mize; njega, pravim, ki peša pod težkim bremenom življenja!«

Da pa bode ta primera popolnejša, naj sledi še jeden dokaz. Knjiga »Srce« ima berilo »Il figliuolo del fabro ferraio« (Kovačev sinček). V tem berilu se popisuje otrok kovača Precossi-ja, telesno šibek, bolehen, a blazega srca, lepih dušnih lastnosti. Nesrečen je, ker ima očeta, ki je zamenjal kovačnico z žganjarijo. Premnogokrat pride pijan domov, najde svojega pridnega sina pri knjigah, začne ga pretepiti brez najmanjšega uzroka, pomeče mu knjige in pisanke po tleh; in ubogi otrok pride večkrat v šolo z oteklim obrazom, črnim od udarcev, z očmi unetimi od velicega joka. Tovariši mu v šoli oponašajo: Tvoj oče te je tepel; ali on jim vselej hitro odgovori: Ni res! Ni res nič! — da bi ne delal sramote svojemu očetu. In domá trpi ubogi otrok največje pomanjkanje na hrani, obleki, šolskih potrebščinah i. t. d. Vzlic vsem tem oviram vstraja v pridnosti, v ljubezni do očeta, prejme šolsko darilo ter se svojim čeznaravnim obnašanjem gane očeta, da se vrne na pravo pot in zopet loti dela. — Dragi bralec, primerjaj to vsebino s Stritarjevim igrokazom »Očetov god« v »Zvonu« l. 1879. Ali si nista ta spisa čudovito jednaka? Tudi Stritarjev Martin je pijanec, zapravljivec, ki je vrgel sebe, ženo in otroka v največjo revščino. Pa kakor Precossi-ja prav takó tudi Martina zagovarja lastni sin (Janko), ko ga drugi otroci dražijo zaradi nerednega očeta, spreobrne ga tudi z blagodušnim činom: da mu podari za god novo obleko, ki jo je kupil s prihranjenim denarjem. Redki, nenavadni so pač taki otroci, ki bi se odlikovali s tóliko krepostjo kot mali Precossi in naš Janko, pa reči se vender ne more, da bi bili premodri, nemožni. Pisatelja sta hotela prav z izvanredno težavno nalogo mladih dveh junakov pokazati mlademu bralcu, da ima ljubiti svoje stariše tudi tedaj, ko ne prejema od njih zgola dobre za svojo ljubezen. Da se pisatelja v tej glavni misli strinjata ter jo v tako podobnem, dà, enakem dejanji utelesujeta, je pač užé nekaj nenavadnega. Čitalca obide na prvi hip nekaj sum, kojega se pa hipoma otrese, ko premisli, da je De Amicis spisal svojo knjigo sedem let pozneje ter je — po besedah Stritarja samega — takó malo vedel za Stritarja kakor Stritar zanj.

Lehko si torej mislimo, kakó se je Stritar zveselil De Amicis-ove knjige, v kateri je »povedano vse, kar je on na to stran mislil, čutil in želel«, in povedano takó, kakor je on učil nas, svoje rojake. Ako pomislimo dalje, da je knjiga doživela 52 izdaj *) v izvirniku in 12 prevodov v druge jezike, potem si tudi lahko mislimo, kako lepo nehotno zadoščenje mora biti to našemu Stritarju za trud njegovega pisateljevanja. Stritar sam ni mogel — po mojem menjenji vsaj — želeti si pristnejšega priznanja za nauk, koji je učil naše pisatelje od prvega pričetka pa do sedaj priznanja, da je pot, koju je ubral, da bi bil koristil svojemu dragemu národu, prava pot. Slovenska mati je rodila malo sinov, ki bi mogli reči, da niso živeli zastonj kakor naš Boris Mirán.

Iz Novomeškega okraja. Učiteljska skupščina za Novomeški okraj bila je v 31. dan velikega srpana t. l. v dekliskej šoli v Novemestu. Predsedoval je skupščini g. c. kr. okrajni šolski nadzornik J. Lapajne, vodja meščanske šole v Krškem, kateri je točno ob 9. uri s srčnim pozdravom vsem došlim, zborovanje otvoril. Svojim namestnikom hoče izvoliti starosto g. J. Novaka, pa ker ga ni bilo, izvoli si č. g. o. Florentina. — Izmed učiteljev niso bili pri skupščini še g. g. o. Inocencij, o. Otokar, o. Viljelm, A. Jeršé, nadučitelj v Trebnjem, F. Kalingar iz Toplic, Fr. Cetelj iz Stopič in gđ. A. Klančar iz Rudolfovega, nekateri zaradi dopusta, drugi zaradi bolezni. Skupščina počastila sta s svojim pohodom blag. g. g. c. kr. vladni svètnik in okrajni glavar J. Ekel in g. Železnik, učitelj iz Trsta. Zapisnikarjem volila je skupščina po nasvetu g. Fr. Koncilija z vsklikom, g. g. V. Zavrla iz Podgrada in K. Završnika iz Sela.

G. nadzornik spominja se najprvo dveh pokojnih, vlani še med nami bivših tovarišev, namreč: gg. H. Venediga in F. Šarca. Za tem poroča o stanji šolstva v tem okraji. Iz poročila posnamem sledeče: »Šolstvo v tem okraji napreduje; to nam kaže užé število šol, katero se je letos pomnožilo. V Šmihelu pri Žužemperku se je otvorila nova enorazredna šola, isto tako zasebna dekliska dvorazrednica v Šmihelu pri Novemestu, pod vodstvom šolskih sester »De Notre Dame«, kjer je i šola za gluhoneme, in v katerem poslopji je soba za deško šolo. V Toplicah se šola zida in se bode razširila v trirazrednico. Vkup je sedaj 30 javnih ljudskih šol. — Veselo je to, da je nekaj šol prav dobrih, nekaj pa dobrih. Tudi disciplina je splošno dobra. Šolskih

*) Pod črto bodi rečeno, da si De Amicis sè svojo knjigo „Cuore“ ni pridobil le slave, ampak tudi lep gmoten dobiček; od vsacega eksemplara prejme namreč on sam polovico cene (ki znaša 1 gld.). Dragi bralec naj blagovoli po tem sam primerjati, kakó honorujejo drugi národje svoje pisatelje in kakó naš ubogi národ slovenski.

vrto je veliko, in nekateri so prav lepi. Število šolskih otrok napreduje, če tudi ne hitro, a vendar polagoma. Tako je bilo:

leta 1884.	za šolo	godnih 6196,	v šolo	pa je	hodilo 4353	otrok.
» 1885.	» »	» 5882,	» »	» »	4387	»
» 1886.	» »	» 6057,	» »	» »	4248	»
» 1887.	» »	» 6282,	» »	» »	4469	»

Hoja v šoli ni povsod enaka. Prav dobra hoja v šoli je onaj, kjer je število za šolo godnih otrok skoraj enako številu šolskih otrok, in kjer učitelj i skoraj tako število (ali vsaj veliko število) otrok ima v šoli. Takih šol je tu 8. — Uradni spisi so bili brez izjeme v prav lepem redu; one je učiteljstvo o božiči g. nadzorniku v pregled poslalo in mu s tem prav prijetne počitnice napravilo. Gledé snažnosti so v obče vse šole dovoljno vplivale. — Učitelj mora skrbeti za prihodnost; to stori pa z izpitom sposobnosti, katerega ima tu užé 32 učiteljev. Učiteljice, katerih je 5 v tem okraji, imajo užé vse to preizkušnjo. Nadalje nam g. nadzornik našteva nekatere pomanjkljivosti. — Pri vpisovanji števil v izkaze, se mora vestno zapisovati, kar se ni povsodi zgodilo. Število šolskih otrok, drugod v šolo hodečih in šolskih zdravih otrok, kakor i bolnih (telesno in dušno pokvarjenih) mora biti enako številu za šolo godnih. — Otroci od 6. — 8. leta niso šole oproščeni, treba je ravnati se po točkah 17, 19 in 21, postave z 29. aprila 1873. l. ter vsako leto oproščenja prositi pri c. kr. okrajnem šolskem svétu. — V nekaterih šolah je bilo od skoraj 100 šolskih otrok le kakih 20 prisotnih (v kakih 2 šolah). Taka hoja v šolo je tedaj gotovo slaba, kjer na dan kakih 70 otrok v šoli manjka. Tudi ponavljalne učence je treba vestno vpisovati. Skoraj neverjetno je, da bi v ponavljalni šoli število godnih bilo enako številu šolskih otrok. — Vsi učitelji naj si zapomnijo i to, da traja šolsko leto 46 tednov, kakor nam velewa §. 8. postave z 20. avg. 1870. l. Ena šola imela je brez dovoljenja le 43 tednov, druga pa 44. Kdor to stori, zasluži po pravici ostro grajo. — Na cesarsko mašo o rojstnem dnevu našega presvetlega cesarja ne sme nikdo pozabiti. Priredite jo raje ob sedmih ali osmih (ob šestih je vendar prezgodaj za oddaljene manjše šolarje). Z uspehi v pozameznih predmetih je bil g. nadzornik v obče zadovoljen. Čitanje bilo je v obče dobro, na enih šolah prav dobro, a na nekaterih vendar preslabo. Abecednik se mora v dveh letih na razdeljenih enorazrednicah dokončati. Pravopisje bi bilo dobro, samo premalo vaj je v tem predmetu. Spisovnic nima več šol. Kar se nemških šol tiče v tem okraji, so tudi dobre. S poukom v nemščini, kjer se ta poučuje, je bil g. nadzornik prav zadovoljen. Nemščina kot neobligatni predmet poučuje se samo na eni dvorazrednici, t. j. v Trebnjem. Smelo bi se to tudi drugej storiti, ako se oglasi za to nekaj učencev; vsaj se za ta predmet dobí nagrada. — Vsak učitelj naj hrani vse zvezke, pisanke in risanke do konca leta ter naj jih med letom ne vrača. — Računili so v nekaterih šolah učenci prav dobro; kjer pa učenci nimajo računic, je pa slabo. Na razdeljenih enorazrednicah naj prvi oddelek vzame iz prve računic vsaj do 10, drugi oddelek pa do polovice druge računic. — Slovnice se mora tudi vsaj nekoliko učiti. V nekaterih šolah se pač premalo goji, v nekaterih še celó čisto nič. Veliko se itak ne more vzeti iz tega predmeta. — Zemljepisje se je v nekaterih šolah poučevalo, v drugih bilo je to španska vas. — Prirodopisje naj se obravnava le na podlogi beril, katera so prav dobra. — V tednik naj se ne zapiše samo številka, ampak tudi vaja, da se takoj vidi, kaj se je bralo. Lepopisje v obče napreduje, vendar bi bilo lahko še boljše, — premalo vaj je. Ne samo 2, temvéč 6 in več lepopisnic mora otrok čez leto popisati. Na tablo naj većinoma le učitelj piše, ne otroci. Otrokom naj se dajo domače naloge, zlasti na tablice in tudi v pisanke, posebno iz računstva. Po zimi se jim lahko več da, ker nimajo toliko dela. Če nimajo črnila, naj pišejo sè svinčnikom. — Pisanke naj učitelj tirja dobre in po nizki ceni, n. pr. 1 kr., kar se dandanes lahko dobí. Črnilnikov ni bilo povsod. Krajni šolski svét mora skrbeti za črnilo in črnilnike; da bi otroci to seboj nosili, ne sme se dopuščati. Vsaj je šolstvo v tem okraji naj ceneje. Vemo, da kmeta tare beda in revščina, pa vendar bode rad pošiljal svojo deco v šolo ter tudi plačal šolske potrebsčine, ker vé, da le modri nauki, pouk v šoli privedel ga bode da blagostanja. — Risanje je dokaj dobro. Se vé, da bi bilo tu pa tam lahko boljše. — Telovadba naj se nikjer ne opušča, ako v šoli ni prostora, naj gre učitelj z učenci na prosto ter naj na kakem pripravnem kraju telovadi. To se posebno mladim učiteljem priporoča. Vsem pa je priporočati izlete, ker mnogo koristijo. Pri izprehodih se mladina lahko vadi prirodopisja, zemljepisja i. t. d. Napraviti se sme kake 3 — 4 izhode na leto brez posebnega dovoljenja, na pr. dva maja meseca, dva proti koncu leta. — Petje se je gojilo, vendar pa v nekaterih šolah še premalo. Z ženskimi ročnimi deli je bil g. nadzornik zadovoljen. Majhna je res nagrada za ta pouk, pa kaj se hoče, ko se ne more več izprositi. Na kakih 15. šolah se je poučevalo v ročnih delih, kakih 12 šol pa je brez tega pouka. — Mlade

učiteljske moči so dobro podkovane, naj torej tū pa tam nadučitelj posluša mladega tovariša, posebno na dvorazrednicah. — Učila imajo največ vse šole. §. 71. od 20. avg. 1870. l. pové, katera učila mora vsaka šola imeti; kjer jih nī, naj se preskrbé. Krajni šolski svét naj dá denarja, da se potrebno kupi; zato je treba višji proračun napraviti, ako ne, trkajmo, da dobimo potrebno. — Tednik je treba vestno pisati in ne fingirati, vsaj se takoj vidi, je li resnica, ali ne. Table morajo biti dobre in črne. Na tablo naj se lepopiše za vsako uro posebej piše, ne pa predpise imeti po cel mesec. — Nadalje priporoča g. predsednik slogo med učiteljstvom in ljudstvom. Učitelj ne sme ljudstvu kazati slabih vzgledov, ker slabi vzgledi zeló škodujejo ljudstvu, katero veliko raje kaj slabega posname, kakor pa kaj dobrega. Ljudstvo tū se užé tako prerado toži; ako jih hoče učitelj od tega odvaditi, ne sme se tožariti sè svojimi tovariši, z župniki in drugimi. Vsled nesloge ne stori občina nič za šolo. (Konec prih.)

Iz Ljubljane. Sliši se, da bode učna uprava potrebno ukrenila, da se razširi obrtni pouk na Kranjskem, kjer je doslej samo državna strokovna šola v Idriji za čipkarska dela. V prvi vrsti se namerava, ustanoviti v Ljubljani strokovna šola za mizarstvo, rezbarstvo, strugarstvo in druge lesne proizvode, potem za pletenje jerbasov. Pogajanja so se pričela, da se določijo doneski, kateri bi zadevali lokalne faktorje gledé prostorov, kurjave in svečave. Dalje se namerava povzdigniti hišno obrt v Ribnici, ki se večinoma pečá z izdelovanjem reščet, lesenih lopat, lesenih žlic itd. Namenjeno je tudi, da se tjakaj odposljeta jeden ali dva potovalna učitelja, ki bodeta začasno poučevala. Za mlade ljudi tega kraja določile se bodo štipendije, da jim bode možno obiskavati strokovno šolo, katera se bode ustanovila v Ljubljani.

— V 24. dan sept. t. l. preteklo je 25 let, odkar je preminol blagi knezovladika Lavan-tinski Anton Martin Slomšek. Slava njegovemu spominu!

— Petindvajsetletnico svojega službovanja v Ljubljani praznovala bodeta dné 13. okt. gospoda nadučitelj in voditelj L. Belar in učitelj Fr. Raktelj. Pred petindvajsetimi leti sta bila po večletnem službovanji na deželi pozvana v Ljubljano, prvi z Brezovice, drugi z Dobrove. Kdor pomisli, da so bili to težavni časi in kdor vé, kaj se pravi, Ljubljansko deco učiti in vzgojati, jima bode rad z nami častital, da sta teh 25 let tako uspešno delovala in jih še tako krepka prebila. Gospod Belar pa ob jednem tudi obhaja petindvajsetletnico kot pevovodja Šent-Jakobskega cerkvenega pevskega zbora. Znano je, da je bilo tū njegovo delovanje jako vstrajno in uspešno. V tem času je zložil tudi mnogo cerkvenih pesmij, katere se po cerkvah mnogo prepevajo. Obema torej kličemo: Bog naj ju ohrani še dolgo zdrava, krepka v prid mladini in domovini!

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gpdč. Kristina Demšar, IV. uč. v Šmartinem pri Litiji, je za trdno postavljena. — G. Konrad Črnologar, zač. II. učit. v Velikem Gabru, je postal def. III. učit. v Šent-Vidu pri Zatičini. — Gspdc. Avgusta Klančar, učit. v Komendi, je dobila službo učiteljice v vzporednem razredu na dekliški šoli v Kameniku. — Gspdc. Marija Scherz, učiteljica v Mirni Peči, je za trdno postavljena na II. učiteljsko mesto v Dob. — G. Janez Janežič, učitelj na Brdu, je imenovan nadučiteljem v Dobu. — Za trdno so še postavljeni g. g.: Janez Likar, učitelj v Šent-Juriji pri Izlaku; Janez Perko, učitelj v Šent-Mihaelu pri Žužemberku; Josip Reich, II. učitelj v Vinici; Fran Schmidt, II. učitelj v Žireh; gspdc. Franja Jankovič, učiteljica v Semiču. — Gspdc. Nežika Zupan, učiteljica v Gradu (v Bledu), pride za trdno v mestno dekliško šolo in gspdc. Ema Ravnachar, učiteljica v sirot-nišnici, pa v nemško dekliško šolo v Ljubljani. — Gspdc. Viljelmina Franko, zač. otr. vrtnarica na c. k. izobraževališči za učiteljice v Ljubljani, je za trdno imenovana. — Gspdc. Ivana Hromec, uč. kand., gre zač. v Begunje nad Cerknico in gspdc. Josipina Schmidt, uč. kand., pa zač. na Bloke. — G. Štefan Primožič, uč. kand., bode namestoval bolnega učitelja g. Jan. Eppich-a na moški vadnici v Ljubljani.

Št. 763.

Razpis učiteljskih služeb.

okr. š. sv. Na Kranjskem. Na enorazredni ljudski šoli v Šmartinem pod Šmarjino Goro je izpraznjena učiteljska služba s 450 gld. letne plače, s 30 gld. opravilne doklade in s prostim stanovanjem. Oddala se bode za trdno, ali začasno. Prošnje za-njo naj se vlagajo do 9. oktobra t. l. po uradnem potu pri podpisnem okrajnem šolskem svétu.

C. k. okrajni šolski svét Ljubljanske okolice v Ljubljani v 20. dan septembra 1887. l.

Št. 555.

okr. š. sv. V Kameniskem okraji se bodo stalno ali tudi začasno umestile učiteljski službi, in sicer: 1. služba učitelja-voditelja na enorazrednici na Brdu z letno plačo 450 gld. z opravilnino 30 gld. in s prostim stanovanjem; 2. služba učiteljice na dvorazrednici v Komendi z letno plačo 400 gld. in z jedno sobo za stanovanje. Prošnje naj se vlagajo semkaj do dné 6. oktobra t. l.

C. k. okrajni šolski svet v Kameniku v 20. dan septembra 1887. l.

Št. 881.

okr. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli na Studenci (Bründl) druga učiteljska služba s 400 gld. plače in s prostim stanovanjem (tudi za učiteljico) za trdno, ali začasno. Prošnje naj se po uradnem potu vlagajo do 1. oktobra t. l. pri tem okrajnem šolskem svetu.

C. k. okrajni šolski svet v Krškem v 15. dan septembra 1887. l.

Št. 631.

okr. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Mirni Peči se bode umestila druga učiteljska služba s 400 gld. letne plače. Prošnje za-njo naj se po uradnem potu vlagajo do 8. oktobra t. l. pri tem okrajnem šolskem svetu.

C. k. okrajni šolski svet v Novem mestu v 21. dan septembra 1887. l.

Ad št. 655. in 632.

okr. š. sv. V šolskem okraji Rádovljiskem se brez odloga stalno ali začasno umesčajo nastopne učiteljske službe:

1. Služba učitelja in voditelja na novoustanovljeni jednorazrednici v Ribnem pri Bledu z letno plačo 450 gld., z opravilno doklado 30 gld. in s prostim stanovanjem.

2. Služba učiteljice, oziroma drugega učitelja na dvorazrednici v Gradu pri Bledu z letno plačo 450 gld.

3. Služba tretjega učitelja na odslej trirazredni ljudski šoli na Jesenicah z letno plačo 400 gld.

4. Služba učiteljice na odslej dvorazredni ljudski šoli v Kropi z letno plačo 400 gld. in s prostim stanovanjem.

Prošnje naj se vlagajo po predpisanem potu do 12. oktobra t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rádovljici.

C. kr. okrajni šolski svet v Rádovljici dné 27. septembra 1887. l.

Vabilo k občnim zborom

„Národne Šole“, „društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“ in „Slovenskega učiteljskega društva“, ki bodo v 5. in 6. dan t. m. v Ljubljani v mestni dvorani, in sicer po tem-le vzporedi:

v sredo ob 6. uri zvečer zboruje „Národna Šola“ (društvo v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu) s sledečim redom: 1. Ogovor predsednikov; 2. poročilo o odborovem delovanji v XV. društvenem letu; 3. društveni račun in volitev pregledovalcev letnih računov; 4. volitev 9 odbornikov. (Funkcijonarje voli odbor sam.) 5. Nasvétí. (Odborniki za l. 1886/87., so bili: Stegnar Feliks, načelnik; Žumer Andrej, namestnik; Močnik Matej, blagajnik; Govekar Fran, tajnik; Funtek Anton, Podkrajšek Henrik, Praprotnik Andrej, Praprotnik Fran, Tomšič Ivan.)

V četrtek ob 8. uri zjutraj bode pri sv. Jakobu sv. maša. — Ob 9. pa zboruje v mestni dvorani najpred „vdovsko društvo“, potem pa „Slovensko učiteljsko društvo“ po tem-le redu: 1. ogovor predsednikov; 2. tajnikovo in blagajnikovo poročilo; 3. volitev treh pregledovalcev društvenih računov; 4. „o potrebi stalne razstave učil za slovenske šole;“ 5. posamezni nasvétí, kateri pa naj se vsaj en dan pred zborom naznanijo predsedništvu; 6. volitev 9. udov v odbor, izmej katerih jih mora vsaj 5 v Ljubljani ali v okolici stanovati. (Dosedanji odborniki so: Praprotnik

Andrej, predsednik; Predika Jakob, namestnik; Govekar Fran, tajnik; Tomšič Ivan, blagajnik; Žumer Andrej, Borštnik Janez, Stegnar Feliks.) (Funkcionarje voli odbor sam.) Vкупno kosilo bode pri Virantu na Šent-Jakobskem trgu.

Fisharmonika,

dobro ohranjena, s 6 oktavami, dosti močnega glasu, lepega zunanjšega lica, je za zmerno ceno na prodaj pri Petriču, izdelovalcu orgel na Št. Peterskem nasipu, v Žeravčevi hiši pri mostu.

Učna tvarina.

Ob začetku šolskega leta opozorujem na mojo zalogo učnih sredstev, ter priporočam gospodom krajnim šolskim svetnikom, šolskim voditeljem in gospodom učiteljem naslednje vrlo izdelano in prav po nizki ceni:

Nazorni nauk, Hermanov, 6 gld. 66 kr. — Tomšičev, 3 gld. 50 kr.

Stenske zemljevide, na platnu razpete, Avstro-ogersko 7 gld., Evropo 5 gld., Palestino 4 gld., Poluoble 4 gld., Kranjsko 5 gld. 40 kr., globuse 5 gld. 30 kr. in 7 gld.

Schreiberjeve anatomske stenske table, razpete 5 gld. 40 kr.

Velike barvane stenske table živalstva, na platnu, 1. doživke 6 gld. 48 kr., 2. ptice 6 gld. 48 kr., 3. dvoživke in druge 6 gld. 48 kr.

1 zbirka (garnitura) geometrijskih teles 2 gld., zbirka meterske mere in uteži 5 gld., drog iz stekla 60 kr., sesalni smrk 1 gld. 80 kr., tablice s črkami 1 gld. 80 kr., pritiskalni smrk 1 gld. 80 kr., drog iz smole 60 kr., barometer 3 gld., termometer 60 kr. do 1 gld. 20 kr., računski stroj (velik) 7 gld., snov za šolske table 5 gld. in više po velikosti, kompas v lesu 1 gld. 20 kr., magnet 20 do 50 kr., škrlaste tablice razne velikosti na vsaki strani črtane števil. II. 1 gld., števil. III. 1 gld. 20 kr., števil. V. 1 gld. 40 kr. 10 komadov, svinčniki, črtalniki, pisanke Grubbauerjeve, Musilove in Greinerjeve vsakovrstne širine 75 kr. do 1 gld. 70 kr. sto komadov, Grubbauerjeve risanke sto komadov 2 gld. Dobivajo se tudi tu razna držala, pisala in peresa škatljica po 30, 34, 40 kr. in više.

Pri gotovem plačilu se primerno prijenja od cene (daje se rabat).

Zaloga vseh predpisanih šolskih knjig.

Vsa druga tu navedena učna tvarina se pri meni po najnižji ceni dobiva.

Kar ni v zalogi, se brzo in po ceni oskrbi.

Tudi so tu v zalogi odobrene knjige za šolske knjižnice ter se vzprejemajo naročila na Stritarjeve zbrane spise, na Sim. Jenko-ve pesmi in Cimperman-ove spise.

J. Giontini,
v Ljubljani.